

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BETSBÖL Szombáton 5. Aprilisben: 1788.

Hadi-Történetek.

Míg a' közönséges Tudósításokból vett hírekkel
Mi kedveskednénk E- Olvasóinknak — és azzal
kedvetlenkednénk; hogy a' F. Császárnak már a'
maga különös Tábori lovai között 60; fő-igazgató
Vezér Lászi Urnak pedig 5, a' levegőnek és víz-
nek szokatlan volta miatt meg döglötenek legyen;
és; hogy a' más; Magyar és Erdély országokon ki-
vül termelt Tábori lovak-is számosan erőlenkedni
iratnak; fogadásunk szerént a' Tábori fő Vezéreknek
a' F. Udvari Tanácsfőkhöz tett bizonyos tudósítá-

D d

faik-

faikkal kívánunk szolgálni; mellyek ezek: (**) Generál Gróff *Vartenslébennek*, Generál Papillához küldött jelentő-tudósítása (*Rapport*) szerént, Mártziusnak 11-dikén reggeli 8-órakor, Ujj-Orsovából mint egy 400-főből álló Törökök, 3 hajókkal a' Dunán által jöven, a' *Fontinasádrinál* lévő *Posztra*, mellyen tsak edgy *Káplár* 20 legénnyel vala, rá ütöttek: ezen *Káplár*, nem hogy az ellenség fokságától meg-ijedett és el-szaladott volna, sőt oly vitézül kezdé legényeivel edgyütt magát óltalmazni, hogy nékiek a' Törökség semmit nem árthata, de tsak hamar érkezék ezeknek segítségekre *Tóffir* felől *Zászló-tartó Masquetz* 16 kemény lövő *Jáger*ekkel, kik az elébbeniekkel öszve-tsatolván magokat, fél-óránál tovább tsatáztak a' Törökökkel, míg végre a' *Kapitány Hübner* U: *Kompánia*-ja, a' *Hadnagy Bosniak* vezérlése alatt edgy ágyuval ezeknek ismét segítségekre érkezék: ekkor a' Törökök a' *Kartátsot* nem szenvedhetvén visszfa térének, kiket a' mi vitéz katonáink mind addig kergettének, míg az *Ujj-Orsovából* szüntelen repülő Török-ágyu-golyobifok engedték. Ezen tsatának füllýát a' Törökök közül 54-en, a' részünkről valók közzül pedig tsak 9-en érzették. — A' Generál *Grof Vartensleben* Urnál öszve-gyült szabad *Sereg*hez érkezvén a' hir, hogy 200 liztel meg-terhelt lovak, ezer *Jantsároknak* őrizete alatt edgy *Tefterdár*ral edgyütt *Belgrádba* szándékoznának; mingyárt azon szabad *Seregnek* edgyik része azon eleségnek el-fogására küldetett; ezek az őket vezérlő *Tisztnek* okofsággal edgy szoros útban rá ütven azokra, a' liztel öszrentsésen el-vették, 200-at a' *Jantsárok* közül a' *Tefterdár*ral edgyütt le-vágtanak, ennél többet megsebesítettének, a' többit pedig *Tsupna* felé el-ker-

get-

zették : azonban észre véfzi ezen szabad Sereg ,
 hogy *Jágódina* felől közel 600 Törökök sietve
 önének a' prédált listnek el-vételére , mely Törö-
 kök tüzelésének ezek a' nállok lévő Jantsár foglyo-
 kat állították eleibe , és így magok a' Jantsár foglyok
 közül fokot el-lövöldöztenek , őket pedig a' szabad
 Sereg egélszlen *Jágódináig* visszsa-kergetvén , a'
 listtel terhelt lovak szerentsélen el-hozattak. —

A' Törtsvári (*Tertzburg*) Pafsusról küldött tudósí-
 tás jelenti , hogy Mártziusnak 16-dikán *Kimpelung-*
ban 1235 főből álló Törökök öszve-gyülekezvén ,
 az *Orádiai* Klástromon kívül , *Rukúron* belől , egy
 szélső vigyázaton , (*Forposzt*) az 1-ső Oláh-*Re-*
gimentből 30 legénnyel lévő Hadnagy *Juillerádra*
 rá ütötenek ; de ezen Hadnagy Ur az ellenség fo-
 kasága előll , a' sík mezőről valamely szorofs hel-
 lyekre hátra-buzván legényeit , innen olly keményen
 tüzeltete az ellenségre , hogy magának minden kára
 nélkül 30 Törököt és azoknak edgy Zászló-tar-
 tójokat el-ejtette. Itt ugyan a' Törökök meg-szűn-
 tek a' tsatától ; de mihelyt az említett Hadnagy a'
 szorofs helyet el-hagyván , az *Orádiai* hegynék te-
 tejére érkezett , mingárt sebessen utánna rohantanak :
 de Kapitány *Villand* Ur-is , ugyan az 1-ső Oláh
 Regimentbéli katonákkal segítségre érkezvén , rútol
 visszsa-verettek. Probálták ugyan a' Törökök 4-óra
 alatt 8 ízben meg-újjítani a' tsatát , és meg-kerülni
 ezen katonákat , sőt vas-matskákkal a' leg-merede-
 dekebb kö-szicklákon-is fel-hágtanak ; de Kapitány
Villand Urnak , a' Komendirozó Generáltól meg-di-
 tsértetett Hadnagy *Juillerádnak* személsége , és a' ka-
 tonáknak közönséges vitézsége által mindenkor vissz-
 sza verettek. Végre dél utáni 2 órakor meg-látván
 a' Törökök , hogy *Dombovitza* felől Májor *Lajritz*

Ur-is, az Orosz-feregbéli katonákkal segítségre ér-
 keznek; visszafizta tértek Rukur felé, és más nap reg-
 gel Drágofzlavina-felé vették urjokat. Itt a Törökök
 közül 80-an estenek-el, részünkről 3-an sebet kapta-
 nak, 5-ön pedig el-estenek. — Az Erdélyi Komendirozó
 Generál Urtól Mártziusnak 21-dikén köit je-
 lentés szerént: Májor Kettner Ur az 1-ső Oláh Re-
 gementbéli katonákkal, a' Vulkáni Passuson belől,
 nem csak a' Tirgufulujnál lévő szorosf útakat, ha-
 nem Pártsésti és Skilla nevű helységeket-is el-fog-
 lalta, és meg-erősítette: maga pedig a' Májor Ur
 400 gyalogokkal, 50 Huszárokkal, és 2 ágyúkkal
 Vajden nevű Klástromba szélső vigyázatra szállott
 olly tzállal, hogy a' Nikópólisból és Krájovából,
 a' Kémek tapasztalása-szerént, Tirgufuluj-felé jövő
 500 Törököt ott meg-várja: el-is érkeztek ezen
 Törökök, kiket a' gyalogság alkalmas tüzzel, a'
 Huszárság pedig két oldalról kardal köszöntött; e-
 zek mihelyt a' Kartátsot meg-érzették, mingyárt
 meg szaladtanak. Itt a' Törökök közül bányan e-
 stenek légyen-el, nem lehet meg-batározni; de a'
 mennyiben a' Spahis nélkül a' fik mezőn nyargaló
 Török lovakról lehetett itélni, sok ló vesztette-el
 a' gazdáját; a' mi Huszáraink közül pedig csak 2
 sebesítetett meg. — A' Gallitziai Komendirozó Ge-
 nerál Hertzeg Kóburg-is Mártziusnak 13-dikán 4-
 tsoport katonáit Moldovába bé-léptette, hogy mago-
 kat az Erdélyi Seregekkel öszve-foglalják: Ezen
 tsoportoknak egyike fekszik Bajánál, a' másik Lit-
 tenmárenál Szutsavához közel, a' 3-dik Dorodsó-
 jénél, és a' 4-dik Hertzánál: ez által az Erdélyi
 Seregek, mellyek Oknánál fekszenek erőtséget kap-
 nak azon hasznos Sóbányáknak őrizésére. — Ugyan

Her-

Hertzeg Kóburgtól jött tudósítás-szerént: Kotzimból 2-ezer Tatórok jöttek - ki, kik még eddig tsendelen viselik magokat; azon kívül hogy 700 at magok közül a' Bojáni határ-szélekre küldöttek; de az ott fekvő katonaság őket útjokban meg-akadályoztatta: mihelyt ezen Tatórok a' lárma-fákat minden-felől edgy summába meg-gyulni látták, és az ágyukat minden-felől ropogni hallották, mind vízíza szaladtanak, kiváltképpen a' Kortáts nem kedves tsemege előttök. Ezek valának a' bizonyos hadi-tudósítárok, következnek a' különös levelekből vettek. (**)

— Edgy különös levélből értjük, hogy a' Törökök Ujj-Orsovából *Mehádiárais*-rá-ütöttek, és ott a' szegény falusi gyáva Népet, kitsintől fogva nagyig, minden Nembéli külömség nélkül pogányi módra kezdték aprítani: itt a' fel-áfott lárma-fáknak jó halznát vették a' részünkről való; mert azoknak meg-gyujtása által a' közel lévő Bánál és Durlakh katonaság edgy Summába el-érkezhvén, ezen Falut körül vették, 150 Törököt el-ejtettenek, a' többi egészen a' Dunáig kergetvén, nagy részét a' vízbe ölték. — *Kruppából* az Unna folyó-vize mellől ezen hónapnak 2 dikán a' Márs mezejéről jött levél így írja-le környülállásaival edgyütt a' történeteket, melyekről ez előtti leveleinkben, ugy a' mint akkor tudósítatunk emlékeztünk vala: A' mi Vezérő Generálisunk *Vallis Ur* edgy igen vigyázó talpra esett katoná, *Nóvinak* meg-vétele után a' helységet körül járván, minden dombokra és alkaimas helyekre Posztokat rakott, hogy hir nélkül az ellenség ránk ne üssön, szerentsénkre vagynak olyan katonáink, kik ezen helységeket jól esméri: edgy Hadnagy 200 legényel az Unna partjára rendeltetett őrizet-

re, ezen Hadnagy a' Stráfamesterit edgy dombra állította vala 15 legénnyel, a' Stráfamester maga Káplárját még kijebb állította 3 legénnyel pikétre; ezek dél tályban meg-láttak edgy csoport Jantsárt Klutz felől Tzerp-felé jöni, kiknek érkezéseket mihellyt a' Generál meg-értette, mingyárt Májor Kovátsevitset Kruhovakh-felé küldötte; mi (szóll a' levél író Tiszt Ur) állottunk Kruppo és Klutz között a' tér-hellyen, edgy Fő Hadnagy Karignához, és edgy Kapitány Cserna-hegy allyához állottak vala: maga a' Generális Ur, Czerpet, Ofztróvitzt, és a' Viz-partját Bihats tállyán óltalmazta: dél utáni 2 óra tállyban Felkovits Agának vezérlése alatt a' Pobora mellett lévő völyben kezdett el-érkezni a' Jantsároknak edgy része, más része pedig Radaszlitz Agával jobb-felől edgy erdéből rohant-ki, de későn járt, és későn érkezett a' tsatázó piazra, mert már ekkor Felkovits Aga le-vágatott vala, a' Törökök pedig meg-futamtattak vala: ugyansak dühös vitézséggel Radaszlitz a' mi Sergunk jobb szárnyára ütött, de edgy kemény lövő Jágernek golyó-bísa őtet úgy találá, hogy sebessen nyargaló lováról halva le-esék; kinek esése a' győzedelmet-is meghatározá, mert a' Jantsárok hátat adván hanyot homlok ugrostanak az Unna vizébe. Az el-esettek számát edgyik részről sem tudom meg-írni, hanem a' meg-sebesítették, és el-fogatott 38 Törökök közül, 18 az útba meg-hólt, 22. pedig a' Fő Quártélyra vitetett; Most többet nem írhatok, mert parantsolatot vettünk még ma Kruppába vissza térni, a' hannon tudom hogy hólnap más felé indittatunk.

Meg-jegyzések.

Ami nagy érdemű Hazafi Pongrátz Imre Ur,
V. Liptó Vármegeyében — második. Vice Is-
pán

pánságra emeltetett. — A' Madriti Török Kévet
unak készül, és ezen hónapnak 10-dikén Konstan-
tínápolyban akar lenni. — A' Pruszszus Udvar és
a' Hollándiai Közönséges-társaság között a' Frigy
kötés egész tökéletességre ment; meg-petséltetett
és all-irásokkal meg-erősítettetett. — A' Spanyol ha-
jós-Sereg fel-van vitorlázva az Anglusoktól vezere-
lendő, már edgy néhányszor említett Muszka-hajos-
Seregnek ellen-állására; melyből azt nézik-ki né-
mellyek, hogy a' Tengeri álatok-is vért szomjuhoz-
nak, és a' jelen való háború még közönségesebbé
tétetik; azoknak értelmek ellen; kik a' mostani há-
borus környulállásokat csak a' jobbik oldalakról néz-
vén, edgy minden órán esendő tsendes békeséggel
biztatnak. — Rosz-szél hozott némely leveleket
Pétervárából, mellyekben az iratik, hogy a' Muszka
(Ministerium) Birodalom Kormány-székének né-
mely tagjai a' többtől meg-hasonlott értelemben vól-
nának; némellyek a' Tsászárné értelme és akarat-
ya, másod pedig a' Birodalom kormányozása módja
mellét vólnának. Ez a' kettő ugyan: a' Biroda-
lom és a' Tsászárné, valamint a' test a' főből; nem
meg-külömböztetett dolgok; azért edgy másnak ká-
rát nem kívánhattyák; és e' csak akkor szokott meg-
esni, hogy a' test vele edgyesült tagoknak kárára van;
midőn az agy-velő hibázik. A' dologról csak eddig
üdüfittattunk, és semmi világost még eddig felöl-
le nem tudhatunk. — A' mondatik, hogy sem a'
Lengyelek sem Dántzig nem tökéletesen meg-elége-
dtek a' Muszka Udvarnak azon Tanátsával; mely
szerént Dántzig a' Pruszszus Udvarhoz ragasztatni
vovafoltatik. — Azok között a' fok-féle idegenek
között, kik a' jelen való időben Bétsben vagynak,

találhatnak 4 nagy Montenegrinből való Tisztek-is; kik tsak idővel lártzanak magától Mártól különbözni. Ezek a Hadi Kantzliárián 2000 vállgattott főből álló Lovas Sereggel ígérk a' magyarok felettségeket. Még más 3 nagy tekintetű Törökök-is érkezének különös Postán a' napokban ide; kik noha magokat Kereskedőknek adják-ki; mindazáltal, mint hogy nem a' Kereskedőket, hanem a' hadi-Tanátsbéli Urakat tapasztaltattak látogatni; ezekről-is úgy ítélnék némellyek, hogy Politikus Kereskedők; nem figét; se nem kávét hoztanak Bétsbe el-adni. — Különös és Közönséges Levelekből olvassuk; hogy edgy Oberster (kinek még a' nevét emlittenünk nem lehet) a' Regiment Casájával edgyütt a' Törökökhöz által ment volna; kiről úgy tartatik; hogy a' mindenek előtt esmeretes Kotzinak lelki barátja lett volna. Ezen történet még ezután leszsz világosabbá. — Edgy Török tólvaj hajós-Sereg az Adriatikum Tengerén a' Valentzei hajókra támodott vala nem régiben; de midőn ezek hatalmason ellentállottanak volna; a' Törökök tettett szaladáással edgy néhány hordó méreggel meg-elegyítetett bort és felesüstös húst hagyának-el; mely alattomban való tsalárdságjokat a' Törököknek észekben nem vévén a' Valentzeiek; enni és innya kezdének belölle; a' honnan fokban életeket véletlenül veszték-el.

Midőn ezen Levelemet már ki-nyomtatva menteném a' hibáktól, oly kemény tüzelést hallék-bé az ablakomon; mint ha Solimán vivná Bétsset; de ne féllünk! tsak az új katonákat próbálják.